

การแต่งตำราไม่ใช่เรื่องยาก หากบริหารจัดการให้ดี

บุญทิพย์ สิริรังศรี, Ph.D.*

บทคัดย่อ

การแต่งตำราเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่จำเป็น หากผู้ประสงค์จะแต่งตำรามีเนื้อหาสาระ มีหลักฐานเชิงประจักษ์และมีประสบการณ์อย่างเพียงพอในเรื่องที่จะเขียน รวมทั้งมีหลักการและเทคนิคการเขียน ย่อมสามารถแต่งตำราได้ แต่การแต่งตำราให้ประสบความสำเร็จโดยเฉพาะตำราทางการแพทย์ซึ่งเป็นวิชาชีพที่ผู้สอนต้องมีภารกิจทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ผู้เขียนจึงจำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการที่ดีเพื่อให้การแต่งตำราประสบความสำเร็จ ในขณะที่ภารกิจก็ดำเนินไปได้ นอกจากนี้ยังต้องการการสนับสนุนด้านการให้เวลาและให้โอกาสจากผู้บริหารร่วมด้วย จะช่วยเสริมให้การแต่งตำรานั้นประสบความสำเร็จได้โดยไม่ยากอย่างที่คิด

คำสำคัญ : การแต่งตำรา ความสำเร็จ การบริหารจัดการ

* รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Writing textbooks successfully is not hard: It's required efficient management

Boontip Siritarungsri, Ph.D.

Abstract

To impart the body of knowledge needed for each profession, writing textbooks is truly considered both science and art for authors who have in hand, contents, empirical evidences as well as sufficient experiences related to the textbooks to be written. In addition, principles and techniques "how to write" are also required in producing successful textbooks, particularly, the nursing profession where academic theory and nursing practice must be carried out concurrently. It is therefore, required efficient management by the nursing textbooks authors as assigned job and writing textbooks would have to be done concurrently. Moreover, active support from executive in terms of time and opportunity will certainly ensure the achievement of writing textbooks which is not too hard to write as you think.

Keyword: Writing, Successful textbooks, Efficient management

* Associate Professor of School of Nursing, Sukhothai Thammathirat Open University (STOU)

บทนำ

การเขียนตำราเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ กล่าวคือ เป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เป็นศาสตร์ โดยใช้ศิลปะมาช่วยในการถ่ายทอด เพื่อให้ผู้อ่านได้เกิดการเรียนรู้ องค์ความรู้ที่นำเสนอดังกล่าวควรเป็นสิ่งที่ฝังลึกในตัวผู้เขียน (Tacit knowledge) ที่แสดงออกมาในรูปของความคิด ความรู้ ทักษะและประสบการณ์ในเรื่องนั้นๆ ที่มีมาอย่างยาวนานและความรู้ภายนอกทั่วไป (Explicit knowledge) ที่เป็นความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าของผู้เขียน

การเขียนตำราทางการพยาบาล ซึ่งการพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ถือการปฏิบัติต่อเพื่อนมนุษย์เป็นหัวใจสำคัญ การเขียนตำราทางการพยาบาลจึงเป็นการถ่ายทอดศาสตร์ทางการพยาบาลและที่เกี่ยวข้อง ให้ผู้อ่านที่เป็นนักศึกษาพยาบาล พยาบาล หรือผู้สนใจได้เรียนรู้ และสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติจริงได้ การเขียนตำราทางการพยาบาลจึงเป็นการบูรณาการความรู้และประสบการณ์ในศาสตร์การพยาบาลและที่เกี่ยวข้องของเขียนผู้อ่าน และด้วยความหลากหลายของพื้นฐานความรู้ ความคิด และประสบการณ์ของผู้เรียนหรือผู้อ่านแต่ละคนที่ต้องนั่งอ่านอยู่คนเดียว การที่จะทำให้ผู้อ่านเข้าใจเกิดการเรียนรู้ และสามารถนำไปใช้ได้จริงนั้น ไม่ใช่เรื่องง่ายดังนั้น ผู้เขียนจำเป็นต้องมีลีลาการเขียน คือนำศิลปะต่างๆ มาใช้ในการถ่ายทอด

ด้วยเหตุนี้ การที่จะเขียนตำราทางการพยาบาลให้ประสบความสำเร็จ ผู้เขียนไม่เพียงแต่ต้องมีศาสตร์หรือองค์ความรู้ที่จะถ่ายทอด แต่ต้องมีศิลปะในการถ่ายทอดหรือศิลปะในการเขียน ซึ่งในสองประเด็นนี้ผู้เขียนได้นำเสนอไว้ในบทความเรื่อง “หลักการและเทคนิคการเขียนบทความและตำราทางวิชาการ” ในวารสารวิจัยทาง

วิทยาศาสตร์สุขภาพปี พ.ศ. 2555 แล้วอย่างไรก็ตาม ประสิทธิภาพของผู้เขียนที่ได้มีการติดตามและสัมภาษณ์ผู้ที่เข้ารับฟังการบรรยายและการอบรมการเขียนตำราจากผู้เขียน พบว่า การมีเพียงศาสตร์และศิลป์ในการเขียนตำราดังที่กล่าวมาแล้วนั้น ไม่เพียงพอ ยังมีประเด็นสำคัญที่ไม่น้อยกว่ากันและยังเป็นอุปสรรคในการเขียนตำราให้ออกมาเป็นรูปเล่มได้คือ การบริหารจัดการที่ดี

การบริหารจัดการเพื่อให้การแต่งตำราได้ประสบความสำเร็จ

จากประสบการณ์ของผู้เขียน ที่มีประสบการณ์การเขียนตำราสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ และที่เกี่ยวข้องของมหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิราช มาประมาณ 30 ปี และยังมีโอกาสเป็นวิทยากรบรรยายและฝึกอบรมด้านการแต่งตำรามากกว่า 15 ปี พบว่า การบริหารจัดการเพื่อให้การเขียนตำราประสบความสำเร็จได้ออกมาเป็นเล่มสู่ท้องตลาดได้ มาจาก 2 ส่วน คือ การบริหารจัดการตนเองของผู้เขียน และการให้เวลาและโอกาสจากผู้บริหารสถานศึกษา

การบริหารจัดการตนเอง ได้แก่ 1) การมีแรงจูงใจและการสร้างจินตนาการในการเขียน 2) การทบทวนความรู้ทั้ง Tacit & Explicit knowledge 3) การจัดมุมเขียน บริหารเวลาและการลงมือเขียนแบบสุนทรีย์

1) การมีแรงจูงใจและการสร้างจินตนาการในการเขียน

ดังที่กล่าวแล้วว่า วิชาชีพการพยาบาลเป็นวิชาชีพที่มีการปฏิบัติเป็นหัวใจสำคัญ ดังนั้น อาจารย์พยาบาลส่วนใหญ่จึงต้องสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยที่การศึกษาภาคปฏิบัติอาจารย์ต้องดูแล

นักศึกษานบหรือผู้ป่วยอย่างใกล้ชิด ซึ่งถือเป็นสิ่งดีที่อาจารย์และนักศึกษาจะได้เรียนรู้ถึงการนำหลักการทางทฤษฎีหรือแนวคิดต่างๆ สู่อการปฏิบัติจริง และนำความรู้ที่พบจากประสบการณ์จริงจากการปฏิบัติสู่การวิจัยเกิดเป็นแนวคิด ทฤษฎี และหลักฐานเชิงประจักษ์ กลับไปสู่การเรียนการสอนทางทฤษฎีต่อไป ซึ่งมีเพียงไม่กี่วิชาชีพที่มีลักษณะการเรียนการสอนลักษณะเช่นนี้ จากภาระที่หนักทั้งแรงสติปัญญาและร่างกายของอาจารย์พยาบาล จึงทำให้มีข้อจำกัดในการจัดสรรเวลาเขียนตำราทางการพยาบาล ที่จะถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ต่างๆ ใดๆก็ตาม หากสามารถถ่ายทอดการปฏิบัติสู่การภาษาเขียนได้ งานเขียนนั้นจะมีลักษณะที่ผู้อ่านสามารถสัมผัสได้ คือ รู้ และนำสู่การปฏิบัติได้ง่าย

การที่อาจารย์พยาบาลจะลุกขึ้นมาเขียนตำราสักเล่ม จึงต้องอาศัยทั้งแรงจูงใจและสร้างจินตนาการงานเขียนเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จได้ดังตัวอย่าง จากประสบการณ์ที่ผู้เขียนได้การสอบถามผู้เข้ารับการฟังบรรยายและอบรมการแต่งตำราจากสถานศึกษาพยาบาลหลายแห่งที่กระจายอยู่ทั่วประเทศ พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่ต้องการเขียนตำรา เพราะเป็นข้อกำหนดของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และสถาบันพระบรมราชชนก (สบช.) ที่กำหนดให้อาจารย์ต้องเขียนตำรา มีอาจารย์เพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ประสงค์จะเขียนตำราเพราะต้องการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ของตนแก่คนรุ่นหลัง ดังนั้น จึงขาดแรงจูงใจจากภายในที่เป็นแรงเสริมให้ประสบความสำเร็จ ผู้ที่มีแรงจูงใจจากภายในตนย่อมสามารถถ่ายทอดเนื้อหาที่ตนเองมีอยู่ได้อย่างดีที่สุด เพราะเกิดจากใจที่อยากบอก อยากเผยแพร่ จึง

แตกต่างจากผู้ที่ต้องเขียนเพราะถูกบังคับ หรือต้องทำตามหน้าที่ หรือต้องการได้ผลงาน ดังนั้น เนื้อหาที่น่าสนใจออกมาทางตำราจะเป็นตัวพ้องถึงที่มาและสาเหตุของการเขียนได้ และผู้อ่านจะได้รับบรรณรสและประโยชน์แตกต่างกัน ในที่นี้ขอยกตัวอย่างวิธีการเขียนกรณีตัวอย่างของการปฏิบัติการพยาบาลที่สื่อถึงการทำความใส่ใจกับการทำตามหน้าที่ดังนี้

ประมาณ 15 ปีกว่าที่ผ่านมา ผู้เขียนได้รับเชิญจากสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย ให้เป็นผู้ประสานติดต่อและเป็นผู้สัมภาษณ์คุณแม่ของคุณอโนเชาว์ พระเอกภาพยนตร์ที่ได้รับอุบัติเหตุในขณะที่ถ่ายทำภาพยนตร์จนพิการไม่สามารถเคลื่อนไหวได้ และปัจจุบันได้เสียชีวิตแล้ว จึงขอนำตัวอย่างของบทสนทนาระหว่างผู้เขียนและคุณแม่คุณอโนเชาว์ ในวันจัดประชุมสมาคม ดังนี้

ผู้เขียน: “ในฐานะที่เป็นแม่ คุณดูแลลูกที่เป็นอัมพาตมารวม 10 ปี ลูกไม่มีแผลกดทับเลย และหน้าตาลูกก็ยังคงสดใส ...ถึงแม้จะสื่อสารด้วยวาจาและเคลื่อนไหวร่างกายไม่ได้ ... รวมทั้งยังมีประสบการณ์ดูแลลูกในสถานพยาบาลหลายแห่ง ทั้งภาคเอกชน ภาครัฐ อยู่ห้องพิเศษ และห้องสามัญ และอยู่ที่บ้าน” ลองบอกซิคะ ว่าคุณแม่และพยาบาลที่คุณดูแลคุณอโนเชาว์ ปฏิบัติต่อคุณอโนเชาว์แตกต่างกันไหม

คุณแม่คุณอโนเชาว์: แตกต่างกันค่ะ คุณแม่ดูแลลูกด้วยใจ แต่คุณพยาบาลดูแลตามหน้าที่

ผู้เขียน: กรุณาอธิบายเพิ่มเติมว่า คุณแม่ดูแลลูกด้วยใจ แต่คุณพยาบาลดูแลตามหน้าที่ เป็นอย่างไร

คุณแม่คุณอโนเชาว์: ขอยกตัวอย่าง ในการให้อาหารทางสายยาง ตอนอยู่ห้องพิเศษ มีคุณอโนเชาว์ คนเดียว พยาบาลก็จะอุ่นอาหาร และนำมาให้

พร้อมฝึกคุณแม่ให้อาหารลูกทางสายยาง พอย้ายมาอยู่หอผู้ป่วยสามัญ (เพราะมีปัญหาด้านค่าใช้จ่าย) คนไข้มีมาก พยาบาลมีน้อย จึงรีบเร่ง พยาบาลจะเรียงภาชนะอาหารไว้ท้ายเตียงของผู้ป่วยแต่ละคน คนแรกที่ได้ทานอาหารทางสายยางก็จะอุนมาก จนกระเพาะแทบทอนไม่ไหว กว่าจะถึงคนสุดท้ายอาหารก็เย็นจนกล้ำมเนื้อกระเพาะหดตัวขณะได้รับอาหาร

ผู้เขียน: แล้วการให้อาหารของคุณแม่ละคะ
คุณแม่คุณโอโนะซาวะ: แม่จะคุยกับลูกว่า ลูกจำทานข้าวนะ แม่จะให้อาหาร แม่ทำเอง เป็นอาหารที่ลูกชอบทั้งนั้น มื้อนี้เป็น... ไหนลูกลองดมกลิ่นซิ (เพราะแม่เชื่อว่าเมื่อได้กลิ่นอาหารแล้ว น้ำย่อยในกระเพาะจะหลั่งมาช่วยย่อยอาหาร) น่าอร่อยนะลูก เอนะหากลูกยังทานเองไม่ได้ แม่จะใส่ให้ทางสายยางให้ชิมทีละน้อยก่อนนะ หากถึงกระเพาะ และอร่อย ก็บอกแม่นะลูก...

ผู้เขียน: คุณแม่พูดเช่นนี้ทุกเมื่อรีคะ แล้วคุณโอโนะซาวะยิ้มหรือตอบรับคุณแม่บ้างไหม

คุณแม่คุณโอโนะซาวะ: ยังไม่ตอบ แต่คุณหมอบอกว่า พูดบ่อยๆ ลูกก็อาจจะโตตอบสักวันหนึ่งแล้ว แม่ก็รอวันนั้นอยู่ นอกจากนั้น ทุกครั้งที่แม่ทำอะไรให้ลูก แม่จะบอกให้ลูกช่วยแม่ เช่น เวลาพลิกตัวแม่ก็จะบอกและให้ช่วย ... พูดไปเรื่อยจนวันหนึ่งพลิกตัวลูกรู้สึกตัวเบาแสดงว่าลูกรับรู้และช่วยเรานะ...

จากตัวอย่างการถ่ายทอดเนื้อหาผ่านภาษาเขียน เป็นเนื้อหาที่แสดงถึงการมีแรงจูงใจของแม่ที่จะช่วยลูกด้วยความรักอย่างไม่มีเงื่อนไข เนื้อหาที่สื่อออกมาก็จะเป็นเนื้อหาที่มีชีวิตชีวา ดูเหมือนจับต้องได้ จะพาผู้อ่านจินตนาการตามกับผู้สัมภาษณ์หรือผู้เขียนนำมาถ่ายทอด

เพื่อให้มีการทบทวนแรงจูงใจในการเขียนคำรา ผู้เขียนขอนำตัวอย่างงานนาทศนะผู้ที่เข้ารับ

การอบรมกับผู้เขียน และมีแนวโน้มประสบความสำเร็จมากน้อยแตกต่างกัน ดังนี้

“ทำไมถึงเข้าฟังการประชุมการเขียนคำรา?”

การเข้าฟังการประชุมการเขียนคำรานี้ เป็นเรื่องที่ดีฉันรอคอยมานาน เพราะดิฉันเคยฝันที่จะเขียนคำราเป็นของตนเองเกี่ยวกับประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยพิการแต่กำเนิด เนื่องจากมีแรงบันดาลใจจากการไปเป็นวิทยากรบรรยาย แต่เป็นการพูดครั้งเดียวแล้วจบซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ทั้งผู้เรียน ผู้ที่ต้องการศึกษา และผู้ที่กำลังเผชิญกับปัญหา ดิฉันเชื่อเหลือเกินว่าการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ของผู้อื่น จะช่วยให้ผู้ที่ดูแลผู้ที่พบปัญหามีแนวทางการช่วยเหลือ และเห็นพัฒนาการของปัญหาของครอบครัว และแนวทางการปรับตัวของครอบครัว รวมถึงความต้องการการช่วยเหลือ ดังนั้นดิฉันคิดว่า การมีความรู้เรื่องการเขียนคำราจะช่วยให้ดิฉันได้เผยแพร่ความรู้และประสบการณ์ในวงกว้าง”

ผู้เข้ารับการอบรม 1

“ความรู้สึกในการเข้าอบรม การเข้าอบรมการพัฒนาศักยภาพอาจารย์ในการเขียนคำราครั้งนี้ มีความรู้สึกว่าเป็นโอกาสอันดีที่ตนเองจะได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถ รวมทั้งจากอาจารย์ผู้ร่วมอบรมท่านอื่น จะได้พัฒนาความรู้และทักษะการเขียนคำราของตนเองให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และนำมาใช้ในการเขียนคำราที่กำลังดำเนินการอยู่กับทีมงานให้ประสบผลสำเร็จตามแผน (แม้ที่ผ่านมายังไม่สามารถทำได้ตามแผน)”

ผู้เข้ารับการอบรม 2

“ความรู้สึกที่ได้เข้ามาในโครงการการเขียนคำรา ครั้งแรกเลยมีความคิดว่าการเขียนคำราเป็นเรื่องยาก เป็นวิชาการที่ต้องเป็นผู้มีประสบการณ์มาก มีความเชี่ยวชาญ จึงจะสามารถเขียนคำรา

ได้เป็นที่น่ายอมรับ ซึ่งตัวของดิฉันเองเป็นผู้ที่มีประสบการณ์น้อย ทั้งในเรื่องการสอนทฤษฎีและการสอนภาคปฏิบัติ อีกทั้งยังไม่เข้าใจกระบวนการในเรื่องของการเขียนตำรา แต่มีความตั้งใจมากค่ะว่าอยากจะมีตำราเป็นของตัวเอง (เคยคิดอยากเขียนหนังสือเรื่องความคิดที่ดีๆ สร้างกำลังใจซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับทางการพยาบาลค่ะ^^)”

ผู้เข้ารับการอบรม 3

“ความรู้สึกรู้สึกว่าการเขียนตำราเป็นเรื่องยากมาก ไม่เคยทราบว่าเขาแต่งหรือเขาเขียนกันอย่างไร คนที่เขียนตำราหรือหนังสือต้องเป็นคนเก่งมาก ที่ผ่านมาก็ไม่เคยคิดอยากจะเขียน และไม่ทราบว่าเขียนไปทำไม และคิดว่าตนเองคงไม่มีความสามารถเพียงพอ ก็เลยได้แต่แค่อ่านตำราของอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญท่านต่างๆ พอมีโอกาสได้มาเป็นอาจารย์ ก็ทราบว่าตำราเป็นส่วนหนึ่งของตัวชีวิตมาตรฐานการประกันคุณภาพของสถานศึกษา ซึ่งอาจารย์ต้องเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ผลิตตำรานั้น ดูเหมือนว่าจะถูกบังคับว่าต้องเขียนตำราให้เป็น ทำให้ต้องหาทางรู้วิธีการ ขั้นตอนที่ถูกต้องของการเขียนตำรา อยากทราบกระบวนการ หรือหลักการเขียนตำราที่ดีนั้น ควรเริ่มต้นอย่างไร วันนี้นับว่าโชคดีที่ได้มีโอกาสเป็นครั้งแรกที่ได้รับการอบรมเรื่องการเขียนตำราในวันนี้”

ผู้เข้ารับการอบรม 4

จากตัวอย่างของแรงจูงใจในการเขียนตำราที่แตกต่างกันของแต่ละคน จึงมีความจำเป็นที่ผู้เขียนตำราทุกท่าน จะต้องทบทวนตนเองว่า ทำไมจึงต้องการแต่งตำรา มีแรงจูงใจที่ดีหรือไม่อย่างไร หากไม่มีแรงจูงใจจากภายใน และหากต้องทำ ก็ควรทำให้ประสบความสำเร็จ โดยเริ่มปรับความคิดของตนเอง ดังคำกล่าวที่ว่า “หากไม่ได้ในสิ่งที่เรารัก ก็

ควรรักในสิ่งที่เราได้” ฉะนั้นนั้น หากเราต้องแต่งตำรา ก็ต้องบริหารจัดการตนเองโดยเริ่มจากความรักที่จะเขียน ความรักให้กับลูกศิษย์หรือพยาบาลที่จะอ่าน ความรักคนไข้ที่ลูกศิษย์หรือพยาบาลจะเป็นผู้นำความรู้และประสบการณ์ของเราไปดูแลคนไข้แทนเรา ...

2) การทบทวนความรู้ทั้ง Tacit & Explicit knowledge ผู้เขียนตำราต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องที่จะเขียน เสมือนทำการค้าต้องมีต้นทุน หากไม่มีเลย อาจต้องใช้เวลานาน และอาจเบื่อหน่ายระหว่างการเขียนได้ง่าย โดยเฉพาะผู้ที่ต้องมีภาระงานหรือทางครอบครัวเพิ่มขึ้น

เมื่อได้ทบทวนตนเองแล้วว่า มีความรู้และประสบการณ์เพียงพอที่จะเผยแพร่ ก็จะเริ่มศึกษาเพิ่มเติมว่าสิ่งที่รู้อยู่ยังถูกต้องและทันสมัยอยู่หรือไม่ และสิ่งใดที่ตนยังไม่รู้ ต้องค้นคว้าเพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ เช่น จากฐานข้อมูลทางการพยาบาล หลายครั้งเราอาจเริ่มต้นค้นจาก Google scholar อาจพบข้อมูลที่เขียนไว้แต่ไม่ระบุชื่อผู้เขียน สิ่งนี้อาจเป็นอันตรายได้ หากเรานำมาอ้างอิง เพราะข้อมูลอาจไม่ถูกต้อง หรือเป็นข้อมูลที่คัดลอกมาแต่ไม่อ้างอิงผู้เขียน ทำให้เกิดปัญหาทางจริยธรรมและลิขสิทธิ์ได้ จึงต้องมีการตรวจสอบข้อมูลจากหลายๆ แหล่งเพื่อสรุปข้อมูลที่ถูกต้อง

ภายหลังจากทบทวนข้อมูลเพียงพอแล้ว เริ่มดำเนินการ ดังนี้

2.1) การเลือกหัวข้อตำรา

การเขียนตำราให้ได้ดี ควรเริ่มจากการเลือกหัวข้อเรื่องที่คุณศึกษามีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่ทำการศึกษาพอประมาณตามที่กล่าวมาแล้ว เพราะจะช่วยเป็นแรงจูงใจหรือแรงผลักดันให้การศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพื่อการเขียนตำราสำเร็จ

ลู่วงและมีประสิทธิภาพ การตั้งชื่อเรื่องและเนื้อหา
ที่นำเสนอ หากประสงค์จะใช้ในการขอผลงาน
ทางวิชาการ ต้องมีความชัดเจนว่าเรื่องที่เขียนต้อง
เป็นเรื่องที่อยู่ในขอบเขตของความหมายของ “การ
พยาบาล” และ “การผดุงครรภ์” ตามขอบเขตของ
ความหมายของการพยาบาล ในพระราชบัญญัติ
วิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. ๒๕๒๘
ดังนี้

“การพยาบาล” (๑) หมายความว่า การกระทำ
ต่อมนุษย์เกี่ยวกับการดูแลและการช่วยเหลือเมื่อ
เจ็บป่วย การฟื้นฟูสภาพ การป้องกันโรค และการส่งเสริม
สุขภาพ รวมทั้งการช่วยเหลือแพทย์กระทำการ
รักษาโรค ทั้งนี้ โดยอาศัยหลักวิทยาศาสตร์และศิลปะ
การพยาบาล

(๑) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ
วิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (ฉบับที่ ๒)
พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๓

“การผดุงครรภ์” (๒) หมายความว่า การ
กระทำเกี่ยวกับการดูแลและการช่วยเหลือหญิงมี
ครรภ์ หลังคลอด และทารกแรกเกิด รวมถึงการ
ตรวจ การทำคลอด การส่งเสริมสุขภาพและป้องกัน
ความผิดปกติในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด และ
ระยะหลังคลอด รวมทั้งการช่วยเหลือแพทย์กระทำ
การรักษาโรค ทั้งนี้ โดยอาศัย หลักวิทยาศาสตร์และ
ศิลปะการผดุงครรภ์

หรือตามความหมายของ “การประกอบวิชาชีพการ
พยาบาล” (๓) ซึ่งหมายความว่า การปฏิบัติหน้าที่
การพยาบาลต่อบุคคล ครอบครัว และชุมชน โดย
การกระทำต่อไปนี้

(๑) การสอน การแนะนำ การให้คำปรึกษา

และการแก้ปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย

(๒) การกระทำต่อร่างกายและจิตใจของ
บุคคล รวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อม เพื่อการแก้
ปัญหาความเจ็บป่วย การบรรเทาอาการของโรค การ
ลุกลามของโรค และการฟื้นฟูสภาพ

(๓) การกระทำตามวิธีที่กำหนดไว้ใน
การรักษาโรคเบื้องต้น และการให้ภูมิคุ้มกันโรค

(๔) ช่วยเหลือแพทย์กระทำการรักษาโรค
ทั้งนี้ โดยอาศัยหลักวิทยาศาสตร์และศิลปะการ
พยาบาลในการประเมินสภาพ การวินิจฉัยปัญหาการ
วางแผน การปฏิบัติ และการประเมินผล

หรือ ตามความหมายของ “การประกอบ
วิชาชีพการผดุงครรภ์” (๔) ซึ่งหมายความว่า การ
ปฏิบัติหน้าที่การผดุงครรภ์ต่อหญิงมีครรภ์ หญิง
หลังคลอด ทารกแรกเกิดและครอบครัว โดยการก
กระทำต่อไปนี้

(๑) การสอน การแนะนำ การให้คำปรึกษา
และการแก้ปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพ

(๒) การกระทำต่อร่างกายและจิตใจของ
หญิงมีครรภ์ หญิงหลังคลอดและทารกแรกเกิด เพื่อ
ป้องกันความผิดปกติในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด
และระยะหลังคลอด

(๓) การตรวจ การทำคลอด และการ
วางแผนครอบครัว

(๔) ช่วยเหลือแพทย์กระทำการรักษาโรค
ทั้งนี้ โดยอาศัยหลักวิทยาศาสตร์และศิลปะ
การผดุงครรภ์ในการประเมินสภาพ การวินิจฉัย
ปัญหา การวางแผน การปฏิบัติ และการประเมินผล

(๒) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ
วิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (ฉบับที่ ๒)
พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๓

(๓)(๔) เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิชาชีพ
การพยาบาลและการผดุงครรภ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.
๒๕๔๐ มาตรา ๔

จากขอบเขตของความหมายดังกล่าว ทำให้
ผู้เขียนตำราสามารถเขียนตำราทางการพยาบาลได้
อย่างกว้างขวาง อย่างไรก็ตาม การตั้งชื่อเรื่องในช่วง
แรกอาจจะยังไม่สามารถตั้งชื่อเรื่องที่ระบุชัดเจนได้
แต่ที่ทำได้คือการกำหนดวัตถุประสงค์ของตำราที่
ต้องการเขียน เมื่อระบุชัดเจนแล้วค่อยย้อนมาตั้ง
ชื่อเรื่องให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์และโครงสร้างของ
ตำราต่อไป

2.2) การระดมสมองในเรื่องที่ต้องการเขียน
ภายหลังจากกำหนดวัตถุประสงค์ของตำรา
ที่ต้องการเขียน ต่อไปเป็นการระดมสมอง โดยการ
ระดมความคิดและความรู้ที่เกี่ยวข้องกับหัวเรื่องที่จะ
ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองหรือพูดคุยกับผู้รู้หรือผู้เกี่ยวข้อง
ในเรื่องนั้นๆ วิธีการระดมสมองมีหลายวิธี เช่น การ
ใช้แนวคิดต้นไม้ (ชื่อเรื่อง) และแตกกิ่งก้านสาขา
(ประเด็นและสาระที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา) โครงร่าง
รูปก้างปลาและก้างเล็กแตกแขนงออกจากก้างกลาง
หรือเป็นแบบดาว กระจายล้อมดวงจันทร์ เป็นต้น
นอกจากนั้นอาจใช้วิธีการนำ Key words ของหัว
เรื่องวิทยานิพนธ์มาแตกเป็นประเด็นย่อยและทำการ
ศึกษาข้อมูลโดยละเอียด จะได้กล่าวรายละเอียดต่อไป

2.3) การวางเค้าโครงร่างตำราและการเขียน
ภายหลังจากระดมความคิดและความรู้
ที่เกี่ยวข้องกับหัวเรื่องตำราแล้ว ให้วางเค้าโครง
ร่างของตำรา จำนวนบทขึ้นกับเรื่องที่เขียน การ
เขียนตำราเป็นการเขียนงานทางวิชาการ โดยทั่วไป
ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ บทนำ (Introduction)
เนื้อหาสาระ (Main body) และสรุปลงความเห็น

(Conclusion) แต่ละส่วนมีวิธีการเขียน (บุญทิพย์ สิริ
ธีรรังศรี, 2555) ดังนี้

2.3.1) การเขียนบทนำ (Introduction)
เป็นการแสดงให้เห็นว่าเนื้อหาที่เขียนนั้นเกี่ยวกับ
อะไรมีความสำคัญอย่างไรจึงได้เขียนเรื่องนี้ ประเด็น
การเขียนจะเลือกมาจากคำสำคัญ (key words) ของ
ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์เป็นหลัก

2.3.2) การเขียนสาระเนื้อหา (Main body)
เป็นการเขียนรายละเอียดของแต่ละบท ซึ่งการเขียน
จะเขียนในลักษณะของ argument ซึ่งจะอธิบายวิธี
การเขียนต่อไป

2.3.3) การสรุปลงความเห็น (Conclusion)
เป็นการสรุปเนื้อหาลงความเห็นแต่ละประเด็น
แต่ละเรื่อง การเขียนในส่วนนี้เพื่อต้องการบอกผู้
อ่านว่าได้เขียนอะไรไว้บ้างโดยอาจเน้นบางประเด็น
ที่ได้เขียนไว้และมีการส่งท้ายประเด็นที่ประสงค์จะ
ฝากให้ผู้อ่านได้คิดต่อไป อย่างไรก็ตาม การสรุปลง
ความเห็นจะต้องไม่เป็นการสร้างประเด็นการเขียน
ขึ้นมาใหม่เพราะจะทำให้การจบประเด็นไม่สมบูรณ์
ได้

2.4) วิธีการเขียนเนื้อหาในแต่ละย่อหน้าหรือ
แต่ละบท

การเขียนเนื้อหาในแต่ละย่อหน้าอาจมีหลาย
ประเด็น โดยทั่วไปในหนึ่งหน้าอาจมีอย่างน้อย 2 ถึง
3 ประเด็น แต่ละประเด็นควรเสนอในแต่ละย่อหน้า
เพื่อทำให้ผู้อ่านสามารถตามประเด็นที่ต้องการเสนอ
ได้เป็นระยะๆ และแต่ละย่อหน้า ข้อมูลที่เสนอจะมี
ความเชื่อมโยงกัน ทำให้อ่านสามารถติดตามข้อมูล
เดิมกับข้อมูลที่นำเสนอใหม่อย่างต่อเนื่องในความ
คิดโดยไม่มีการสะดุด นอกจากนั้นการย่อหน้ายัง
ช่วยให้ผู้อ่านได้พักสายตาขณะอ่านในแต่ละหน้า
ด้วย ในแต่ละประเด็นหรือแต่ละย่อหน้าที่นำเสนอ

มีองค์ประกอบ ดังนี้

2.4.1) ประโยคหลัก (Topic sentence) เป็นประโยคสำคัญของย่อหน้าที่จะบอกผู้เขียนถึงประเด็นหลักของย่อหน้านั้น ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ประโยคแรก

2.4.2) ประโยคสนับสนุนข้อความในประโยคแรก (Supporting sentence) เป็นประโยคถัดมาซึ่งโดยทั่วไปมีหลายประโยคที่สนับสนุนข้อความในประโยคหลักว่ามีความสำคัญ

2.4.3) เนื้อหาที่นำเสนอเขียนแบบ argument (Present as argument) เป็นการเขียนที่มีลักษณะดังนี้

(1) เนื้อหาแต่ละประโยคมีความชัดเจนและเชื่อมโยงกับประโยคถัดมา (coherent with its parts clearly connected to each other)

(2) นำเสนอเนื้อหาทั้งที่เป็นสถานการณ์และกรณีศึกษาที่มีความสอดคล้องหรือขัดแย้ง (present both sides of a situation or case)

(3) เขียนแบบตรรกศาสตร์ (as logically connected writing) เป็นการเขียนแบบวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล และเชื่อมโยง

(4) เขียนแบบมีข้อมูลเชิงประจักษ์และเหตุผลสนับสนุน (as a thesis with supporting evidence and reasons)

2.4.4) การสรุปลงความเห็นหรือสรุปแบบย่อ (a mini conclusion or summary) เป็นลักษณะของการบอกผู้อ่านว่าเขียนอะไรมา ประเด็นสำคัญอยู่ตรงไหน และมีข้อเสนอแนะต่อไปอย่างไร

2.4.5) ประโยคส่งท้ายเชื่อมย่อหน้าต่อไป (Referral sentence) จะช่วยให้การนำเสนอเนื้อหา มีความสอดคล้องกัน และยังเป็นการเรียงร้อยภาษาให้มีความสละสลวย ไม่สะดุดทั้งความคิดและเนื้อหาที่นำเสนอ

3) การจัดมุมเขียน การบริหารเวลา และลงมือเขียนแบบสุนทรีย์

ภายหลังกำหนดชื่อเรื่องและโครงร่าง รวมทั้งรู้วิธีการเขียนตำราแล้ว ให้ดำเนินการค้นคว้าข้อมูล เตรียมความพร้อม จัดระบบข้อมูลเข้าแฟ้ม ซึ่งอาจใช้อิเล็กทรอนิกส์ หรือเขียนด้วยลายมือ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความถนัด และดำเนินการดังนี้

3.1) จัดมุมในการเขียนตำรา มีโต๊ะ อุปกรณ์การเขียนหรือการพิมพ์ที่เหมาะสม จัดบรรยากาศให้รื่นรมย์ตามที่ตนเองชอบ พร้อมอาจมีเครื่องดื่ม หรือน้ำดื่ม เพื่อเพิ่มความสดชื่นระหว่างการเขียน

3.2) การบริหารเวลาในการเขียน ผู้เขียนต้องบริหารเวลาในการเขียนให้ดี มีความมุ่งมั่นและสม่ำเสมอ จำเป็นต้องมีวินัย และแผนการผลิตตำราที่ดี เพราะผู้เขียนที่เขียนตำราไม่เสร็จ มักจะทำให้เหตุผลว่า “ไม่มีเวลา” ดังนั้น ความสำเร็จของการเขียนตำราจึงเป็นการท้าทายผู้เขียนอย่างยิ่ง และพึงเตือนตนเองเสมอว่า เราต้องใช้เวลา 1 ปีนี้ให้มีคุณค่า เกิดผลผลิต (ตามที่ต้องการ) มีการให้รางวัลตนเองหากทำได้ตามแผน เช่น ชื้อของให้ตนเอง ไปเที่ยว ไปหาอาหารอร่อยทาน เป็นต้น ในทำนองเดียวกัน หากไม่เป็นไปตามแผน อาจต้องลงโทษตนเอง เช่น ไม่ซื้อของให้ตนเองต่างๆ ที่อยากได้ ไม่ไปเที่ยวต่างๆ ที่อยากไป เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะสร้างวินัยในการบริหารเวลาให้ตนเองได้

3.3) ลงมือเขียนตำราแบบสุนทรีย์

ส่วนใหญ่บุคคลทั่วไปจะพูดว่า การเขียนตำราต้องมีอารมณ์ บางครั้งมีเวลาแต่ก็ไม่อยากเขียน หรือเขียนไม่ออก ดังนั้น การรู้ตนเองว่า บรรยากาศ หรืออารมณ์แบบไหน จะช่วยทำให้เขียนตำราได้ดี ต้องหาจริตตนเองให้ได้ สำหรับผู้เขียนจะเริ่มจากการทำสมาธิ หรือการนั่งคิด หรือนอนคิดแบบ

สบายๆ ในเรื่องที่เขียน และมักจะเกิดความคิดดีๆ ก็
จะจดไว้และมาที่มุมเขียนทันที และขณะเขียนส่วน
ใหญ่จะนิยมฟังเพลงบรรเลงไปและเขียนไป เพื่อ
ไม่ให้เกิดความเครียด สุนทรียแบบนี้แต่ละคนอาจมี
ความแตกต่างกัน บางคนอาจต้องตั้งใจเขียนโดยไม่
ให้ใครยุ่งเกี่ยว ต้องการความเงียบ จะเป็นแบบใดก็
แล้วแต่ จากประสบการณ์ของผู้เขียน จะระลึกเสมอ

ว่าเรากำลังจะบอกและสอนลูกศิษย์เราให้เป็นอย่างที่
เราต้องการ ดังนั้น จะมีความสุขกับการเขียนในสิ่ง
ที่ต้องการเขียนมาก สิ่งเหล่านี้ทุกคนสร้างได้ หาก
คิดจะสร้างอารมณ์ดีๆ และเชื่อว่าอารมณ์ดีเหล่านี้ก็
จะถูกถ่ายทอดไปยังผู้อ่านได้ เพื่อให้การเขียนตำรา
ประสบความสำเร็จ จึงขอเสนอตัวอย่างแผนการ
ผลิตตำรา ซึ่งโดยทั่วไปจะใช้เวลาประมาณ 1 ปี

ลำดับที่	เดือน											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. กำหนดชื่อเรื่องและจัด โครงร่าง	←→											
2. สืบค้นข้อมูล	←	→										
3. ลงมือเขียนแต่ละบทตามโครงร่าง												
4. ตรวจสอบความครบถ้วนร่างแรกของตำรา		←→										
5. บรรณาธิการตำราด้วยตนเอง หรือกลุ่มช่วย											←→	
6. ส่งผู้เชี่ยวชาญอ่าน											←→	

✕

อย่างไรก็แล้วแต่ แผนนี้อาจมีการยืดหยุ่น
ตามภาระของแต่ละคน ต้องไม่เคร่งเครียดกับตนเอง
เกินไป เพราะจะทำให้การเขียนนั้นสร้างความทุกข์
ให้ผู้เขียนได้ แต่ก็ต้องไม่ปล่อยปะละเลย จนเป็นคน
ไร้คุณค่า ไร้ระเบียบวินัยได้

การให้เวลาและโอกาสจากผู้บริหารและเพื่อนร่วมงาน

การจะทำให้แผนการผลิตตำราเกิดเป็นจริง
ได้ จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุน ทั้งด้านเวลาและ
การให้โอกาสแก่ผู้เขียน โดยผู้บริหารควรกำหนด
เป็นนโยบายในการผลิต จำนวนเป้าหมายที่ต้องการ
ผลิต และเมื่อถึงเวลาจะปิดเล่ม อาจต้องให้เวลาแก่
ผู้เขียนหยุดเป็นช่วงๆ ภายใต้วามร่วมมือของเพื่อน
ร่วมงาน และหมุนเวียนกันผลิต ผู้บริหารควรให้
กำลังใจผู้เขียนและติดตามถามสม่ำเสมอ ให้ผู้เขียน

รายงานผลการผลิตตามแผนที่เสนอ รวมทั้งอาจตั้ง
รางวัลไว้สำหรับผู้ทำได้ตามแผน เพื่อสร้างขวัญและ
กำลังใจ แต่ไม่จำเป็น ต้องลงโทษเพราะอาจนำมาซึ่ง
ความเครียดและความเบื่อหน่ายแก่ผู้เขียนได้

โดยสรุปแล้ว การแต่งตำราจะไม่ใช่ว่าง
ยาก หากบริหารจัดการตนเองให้ดีทั้งด้านการสร้าง
แรงจูงใจ และการสร้างจินตนาการในการเขียน การ
ทบทวนความรู้ทั้ง Tacit & Explicit knowledge และ
การจัดมุมเขียน บริหารเวลา และการลงมือเขียน
แบบสุนทรีย์ รวมทั้งการสนับสนุนของผู้บริหารและ
เพื่อนร่วมงาน หากสามารถดำเนินการได้ดังกล่าว
ความสำเร็จในการแต่งตำราจะไม่ไกลเกินเอื้อม

เอกสารอ้างอิง

บุญทิพย์ สิริธรรังศรี. (2554). หลักการและเทคนิค
การเขียนตำรา. *วารสารวิทยาศาสตร์สุขภาพ*,
5(2), 1-7.

ปรีชา ช้างขวัญยืน. (2542). เทคนิคการเขียนและการ
ผลิตตำรา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปรีชา ช้างขวัญยืน. (2551). “แต่งตำราอย่างไรจึง
จะผ่านการประเมิน” การสัมมนาเขียน
ตำราอย่างไรจึงจะผ่านการประเมิน วันที่ 17
มีนาคม 2551. สืบค้นเมื่อ 29 พฤษภาคม
2557, จาก [krupee.blogspot.com/2009/06/
blog-post_8967.html](http://krupee.blogspot.com/2009/06/blog-post_8967.html)

พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุง
ครรภ์พ.ศ. ๒๕๒๘. (2528). สืบค้นเมื่อ
29 พฤษภาคม 2557, จาก [http://www.
tnc.or.th/files/2010/06/act_of_parlia-
ment-211/_16892.pdf](http://www.tnc.or.th/files/2010/06/act_of_parliament-211/_16892.pdf)